

Bryssel 13.3.2020
COM(2020) 112 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN KESKUSPANKILLE, EUROOPAN
INVESTOINTIPANKILLE JA EURORYHMÄLLE**

Koordinoidut taloudelliset toimet covid-19-epidemian vaikutusten lieventämiseksi

1. JOHDANTO

Covid-19, jota kutsutaan yleisesti koronavirukseksi, on kansalaisia, yhteiskuntia ja talouksia koskettava vakava kansainvälinen kansanterveysuhka. Alun perin Kiinasta levinnyt koronavirus on nyt pandemia, ja tartuntoja on havaittu kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Koronavirustapauksia on eniten Italiassa, mutta tapausten määrä muissa jäsenvaltioissa kasvaa ja tilanne kehittyy nopeasti. Pandemia aiheuttaa suuria vaikeuksia yksilöille ja yhteiskunnille ja asettaa terveydenhuoltojärjestelmät vakavan paineen alaisiksi. Meidän on yhdessä hillittävä ongelmien leviämistä ja vahvistettava terveydenhuoltojärjestelmiemme kestävyyttä avun tarpeessa olevien auttamiseksi ja tutkimus- ja kehitystyön tukemiseksi.

Koronavirusepidemian puhkeamisella on merkittäviä sosiaalisia ja inhimillisiä vaikutuksia. Lisäksi se on suuri sokki EU:n taloudelle, mikä edellyttää määrätietoista ja koordinoitua taloudellisia tukitoimia. Viruksen leviäminen aiheuttaa häiriöitä globaaleissa toimitusketjuissa sekä rahoitusmarkkinoiden epävakautta, kulutuskysynnän häiriöitä ja kielteisiä vaikutuksia matkailun kaltaisilla keskeisillä sektoreilla. Euroopan osakemarkkinat ovat laskeneet noin 30 prosenttia helmikuun puoliväliin verrattuna. Tämä on jyrkin kuukausittainen pudotus vuonna 2008 alkaneen finanssikriisin jälkeen. Se, miten pandemia kehittyy tulevina viikkoina ja kuukausina, aiheuttaa suurta epävarmuutta.

Voimme hallita tätä kansanterveysuhkaa vain turvautumalla keskinäiseen solidaarisuuteen ja Euroopan laajuisiin koordinoituihin ratkaisuihin. Tarvitaan maiden, alueiden, kaupunkien ja kansalaisten välistä solidaarisuutta, jotta voidaan hillitä viruksen leviämistä, auttaa potilaita ja torjua taloudellisia häiriöitä. Tähän tarvitaan valikoituja toimenpiteitä ja yhteinen toimintatapa, joka on johdonmukainen ja selkeä. **On tärkeää, että kaikki keskeiset toimijat tekevät tiivistä yhteistyötä.**

Euroopan komissio aikoo hyödyntää kaikkia käytettävissään olevia välineitä kriisin hillitsemiseksi. Komissio koordinoi ja ohjaa muun muassa toimintaa viruksen leviämisen rajoittamiseksi ja pyrkii puuttumaan epidemian sosioekonomisiin seurauksiin ja lieventämään niitä. Kyseessä on sisämarkkinoiden eheys ja laajemmin käsitettynä tuotanto- ja jakeluketjujen säilyttäminen, jotta voidaan varmistaa tarpeelliset toimitukset terveydenhuoltojärjestelmille. Tarkoituksena on tukea ihmisiä sen varmistamiseksi, että pandemian vaikutukset tuloihin ja työpaikkoihin eivät muodostu suhteettoman suuriksi. Tarkoituksena on tukea yrityksiä, erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä). Tarkoituksena on myös varmistaa rahoitusalan likviditeetti ja torjua uhkaavaa taantumaa kaikilla tasoilla toteutettavilla toimilla. Tavoitteena on myös luoda kehys, jonka avulla jäsenvaltiot voivat toimia määrätietoisesti ja koordinoitusti. Yhteenvetona voidaan todeta, että nyt tehdään valmisteluja, jotta talouden sokista selvittäisiin nopeasti.

Tässä tiedonannossa hahmotellaan komission välittömiä toimia koronaviruksen taloudellisten vaikutusten lievittämiseksi. Vaikka tänään ilmoitetut toimenpiteet vastaavat välittömimpiin haasteisiin, meidän on oltava tietoisia siitä, että tilanne kehittyy päivittäin. Komissio tekee tiivistä yhteistyötä Euroopan parlamentin, neuvoston, Euroopan investointipankin (EIP) ja jäsenvaltioiden kanssa, jotta nämä toimenpiteet voidaan panna nopeasti täytäntöön. Komissio on myös valmis esittämään kaikki tarvittavat lisäaloitteet. Lisäksi komissio tukee kansainvälisiä toimia, joilla puututaan pandemian maailmanlaajuisiin sosioekonomisiin seurauksiin monenvälisen yhteistyön puitteissa, kiinnittäen erityistä huomiota kumppanimaihin, joiden terveydenhuoltojärjestelmät ovat haavoittuvia.

2. SOSIOEKONOMISET SEURAUKSET

Koronaviruspandemia on vakava sokki Euroopan ja koko maailman taloudelle. Euroopassa on jo nyt aiheutunut merkittäviä kielteisiä taloudellisia vaikutuksia ainakin tämän vuoden alkupuoliskon osalta. Vaikutukset voivat tuntua myös pidempään, jos viruksen leviämisen hillitsemiseksi toteutettavat toimenpiteet eivät tuota toivottua tulosta.¹ Reaalisen BKT:n kasvu saattaa olla vuonna 2020 selvästi nollan alapuolella tai jopa huomattavan negatiivinen koronaviruksen johdosta. EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden koordinoituilla taloudellisilla toimilla on keskeinen merkitys taloudellisten vaikutusten lieventämisessä.

Tämä sokki vaikuttaa talouteen monin eri tavoin:

- Kiinan talouden taantumaa seurannut sokki vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä,
- tarjontasokki Euroopan ja maailmantalouden toimitusketjuissa esiintyvien häiriöiden ja työntekijöiden poissaolojen takia,
- kysyntäsokki Euroopan ja maailmantaloudessa, mikä johtuu kulutuskysynnän vähenemisestä ja epävarmuuden kielteisistä vaikutuksista investointisuunnitelmiin,
- ja likviditeetin heikkenemisen vaikutus yrityksiin.

Sokki on väliaikainen, mutta meidän on tehtävä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että se jää mahdollisimman lyhyeksi ja rajalliseksi eikä aiheuta pysyviä vahinkoja talouksillemme. Se, kuinka negatiiviset tulevaisuudennäkymät ovat, riippuu useista muuttujista, kuten kriittisten materiaalien puutteellisesta tarjonnasta, viruksen leviämistä hillitsevien toimenpiteiden tehokkuudesta, EU:n valmistusteollisuuden seisokista, yritysten ja julkishallinnon menetetyistä työpäivistä ja kysyntävaikutuksista (esim. liikkuvuuden rajoitukset, matkojen peruuntumiset).

Jäsenvaltioiden on oltava valppaita ja käytettävä kaikkia unionin ja kansallisella tasolla saatavilla olevia välineitä, jotta nykyinen kriisi ei johda kriittisten omaisuuserien ja teknologian menettämiseen. Tässä tarkoitetaan kansallista turvallisuustutkintaa ja muita turvallisuuteen liittyviä välineitä. Komissio antaa jäsenvaltioille ohjeita ennen ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan koskevan asetuksen soveltamista.

Koronaviruksen yleistyessä ja vaikuttaessa suureen osaan väestöstä jäsenvaltioissa ja koko maailmassa sen taloudelliset vaikutukset ovat huomattavat ja kasvavat päivä päivältä. Vaikutukset tuntuvat koko taloudessa erityisesti tilanteissa, joissa väestöä kehoitetaan pysymään kotonaan pandemian leviämisen estämiseksi. Paikallisella ja kansallisella tasolla toteutetut toimenpiteet viruksen leviämisen hillitsemiseksi voivat vaikuttaa sekä tarjontaan että kysyntään. Erityisesti negatiivinen kysyntä on seurausta toimenpiteistä, jotka hallitusten on toteutettava viruksen leviämisen hillitsemiseksi ja jotka vaikuttavat yksityis-, työ- ja sosiaaliseen elämään. Tällä hetkellä vaikutukset kohdistuvat eniten terveydenhuoltoon, matkailuun ja liikenteeseen, erityisesti lentoliikenteeseen.

Koronaviruspandemia vaikuttaa maailmanlaajuisiin rahoitusmarkkinoihin. Helmikuun lopussa maailmanlaajuiset osakemarkkinat ja muiden riskialttiiden omaisuuserien markkinat putosivat voimakkaasti, kun suuri määrä sijoituksia siirrettiin turvallisiksi katsottuihin kohteisiin. Samaan aikaan turvallisten sijoituskohteiden hinnat nousivat kysynnän kasvaessa: Yhdysvaltojen joukkovelkakirjojen tuotto (nk. viimeinen turvallinen sijoituskohte) laski jyrkästi. Osakkeiden hinnat laskivat maailmanlaajuisesti. Muita heikommassa asemassa

¹Ks. liite 1.

olevien jäsenvaltioiden valtionvelkakirjojen hintaerot kasvoivat. Spekulatiivisen sijoitusluokituksen saaneiden yritysten joukkolainojen tuotto nousi.

Kun otetaan huomioon koronaviruksen makrotaloudelliset ja rahoitusvaikutukset, talouspoliittiset toimet olisi toteutettava rohkeasti ja koordinoidusti seuraavien tavoitteiden saavuttamiseksi:

- Autetaan pelastamaan ihmishenkiä. Varmistetaan tarvittavien toimitusten hankintakustannukset ja investoinnit, joilla rajoitetaan pandemiaa ja hoidetaan sairastuneita.
- Varmistetaan, että Euroopan työntekijöitä (myös itsenäisiä ammatinharjoittajia) suojellaan tulonmenetyksiltä ja että yritykset (erityisesti pk-yritykset) ja toimialat, joilla vaikutukset tuntuvat eniten, saavat tarvitsemaansa tukea ja säilyttävät likviditeettinsä.
- Lievennetään koko talouteen kohdistuvia vaikutuksia kaikilla käytettävissä olevilla EU:n välineillä ja jäsenvaltioiden toimia varten luodulla joustavalla EU:n kehyksellä, joita käytetään täysimääräisesti.

3. SOLIDAARISUUDEN VARMISTAMINEN SISÄMARKKINOILLA

3.1. LÄÄKINNÄLLISTEN LAITTEIDEN TOIMITTAMINEN

Sisämarkkinat ovat Euroopan unionin ytimessä. Solidaarisuuden merkitys on kriisiaikoina suuri varmistettaessa, että epidemian aiheuttamien terveysriskien lieventämiseen tarvittavat välttämättömät hyödykkeet ovat kaikkien niitä tarvitsevien saatavilla. Sisämarkkinoiden ansiosta voidaan varmistaa hyödykkeiden saatavuus koko EU:n alueella ja siten edistää kansalaisten terveyden suojelua. Yksipuoliset kansalliset rajoitukset, jotka koskevat terveydenhuoltojärjestelmien välttämättömien toimitusten vapaata liikkuvuutta, muodostavat merkittäviä esteitä ja vaikuttavat suuresti jäsenvaltioiden kykyyn hallita koronavirusepidemiaa.

On ratkaisevan tärkeää, että kansallisilla toimenpiteillä pyritään ensisijaisesti terveyden suojeluun eurooppalaisen solidaarisuuden ja yhteistyön hengessä. Jotkin jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet tai valmistelevat kansallisia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat henkilösuojainten, kuten suojalasien, kasvosuojusten, hansikkaiden, suojahaalarien ja leikkaustakkien, sekä lääkkeiden vientiin. Tällaisten toimenpiteiden vaarana on, että välttämättömät hyödykkeet eivät tavoita niitä eniten tarvitsevia, erityisesti terveydenhuollon työntekijöitä, kentällä toimivia yksiköitä ja potilaita eri puolilla Eurooppaa. Ne aiheuttavat dominoivaikutuksia: jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteitä lieventääkseen muiden jäsenvaltioiden toteuttamien toimenpiteiden vaikutuksia.

Rajoitukset ovat lyhyen ajan kuluessa laajentuneet koskemaan yhä useampia tuotteita, ensin henkilösuojaimia ja sittemmin lääkkeitä. Vientirajoituksissa ei oteta huomioon integroituja toimitusketjuja. Ne luovat pullonkauloja välttämättömien tarvikkeiden valmistukselle lukitsemalla tuotantopanoksia tiettyihin jäsenvaltioihin ja häiritsevät logistiikkaa ja jakeluketjuja, jotka ovat riippuvaisia keskusvarastoista. Ne myös kannustavat varastointiin toimitusketjussa. Viime kädessä vientirajoitukset johtavat sisärajojen palauttamiseen aikana, jolloin jäsenvaltioiden välistä solidaarisuutta tarvitaan eniten.

Liitteessä 2 jäsenvaltioille annetaan ohjeet siitä, miten ne voivat ottaa käyttöön riittävät valvontamekanismit toimitusvarmuuden varmistamiseksi kaikkialla Euroopassa.²

²Ks. liite 2.

Perussopimuksen mukaan jäsenvaltiot voivat tietyin tiukoin edellytyksin poiketa sisämarkkinasäännöistä. Kaikki ihmisten terveyden ja elämän suojelemista koskevat kansalliset rajoittavat toimenpiteet, jotka toteutetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 36 artiklan nojalla, on perusteltava. Toisin sanoen niiden on oltava asianmukaisia, tarpeellisia ja oikeasuhteisia tavoitteiden saavuttamiseksi varmistamalla tuotteiden riittävä tarjonta asianomaisille henkilöille, samalla kun ehkäistään elintärkeiksi katsottujen tuotteiden puute tai puutteen paheneminen. Elintärkeitä tuotteita ovat muun muassa henkilönsuojaimet, lääkinnälliset laitteet ja lääkkeet. Kaikista suunnitteilla olevista kansallisista toimenpiteistä lääkinnällisten laitteiden ja henkilönsuojainten saannin rajoittamiseksi on ilmoitettava komissiolle, joka puolestaan ilmoittaa asiasta muille jäsenvaltioille.

Komissiolle tähän mennessä ilmoitettuja toimenpiteitä on arvioitu sen varmistamiseksi, että keskeiset tuotteet päätyvät niitä eniten tarvitseville. Komissio käsittelee näitä tapauksia ensisijaisina ja tukee jäsenvaltioita tällaisten toimenpiteiden oikaisemisessa. Jos jäsenvaltiot eivät mukauta sääntöjään riittävästi, komissio ryhtyy oikeudellisiin toimiin.

Eräät kansalliset toimenpiteet estävät välttämättömien toimitusten viennin kolmansiin maihin. Kyseisten toimenpiteiden perimmäisenä tavoitteena on säilyttää EU:n terveydenhuoltojärjestelmien elinkelpoisuus. Jos vienti kolmansiin maihin vaarantaa EU:n valmiudet reagoida koronavirusepidemiaan, komissio voi toteuttaa toimia ja ottaa käyttöön tiettyjen tuotteiden vientiä koskevan lupajärjestelmän.

Komissio toteuttaa kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen, että suojavaarusteita on saatavilla riittävästi kaikkialla Euroopassa. Koska tarvikkeista on pulaa maailmanlaajuisesti, komissio on käynnistänyt nopeutetun yhteishankintamenettelyn 26 jäsenvaltion kanssa. Lisäturvatoimena komissio hyväksyy unionin pelastuspalvelumekanismien puitteissa toimenpiteen, jotta unioni voi ostaa tällaisia tarvikkeita. Ensimmäiset ostot voisivat tapahtua huhtikuun alkuun mennessä, jos jäsenvaltiot antavat hyväksyntänsä. Lisäksi komissio esittää suosituksen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja markkinavalvontamenettelyistä koronaviruksen yhteydessä. Sen ansiosta on mahdollista lisätä tiettyntyyppisten varusteiden, kuten kertakäyttöisten hengityssuojainten, saatavuutta.

On tärkeää toimia yhdessä avoimesti, jotta voidaan varmistaa lääkinnällisten suojainten ja lääkkeiden tuotanto, varastointi, saatavuus ja järkevä käyttö EU:ssa. Komissio on ottanut yhteyttä toimittajiin arvioidakseen puutteita ja pyytänyt niitä lisäämään välittömästi tuotantoaan. Komissio on yhdessä jäsenvaltioiden ja Euroopan lääkeviraston kanssa perustanut ohjausryhmän seuraamaan koronavirusepidemian mahdollisesti aiheuttamaa lääkepulaa. Lisäksi komissio seuraa tilannetta lääkinnällisten laitteiden koordinoitiryhmän kautta. Tämä koskee esimerkiksi erilaisten diagnostisten laitteiden saatavuutta ja toimintaa sekä yhteistyötä diagnostisia testejä koskevien kansallisten toimintatapojen yhdenmukaistamiseksi.

3.2. LIIKENNE

Koronavirusepidemialla on suuri vaikutus myös liikennejärjestelmiin. Eurooppalaiset toimitusketjut ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Näitä yhteyksiä ylläpitää laaja tavaraliikennepalvelujen verkosto. Verkostossa liikkuvien tavaravirtojen keskeytykset aiheuttavat vakavaa taloudellista vahinkoa.

Kansainvälinen ja Euroopan ilmailuala ovat jo kärsineet vakavasti epidemiasta. Tilanne pahenee yhä päivä päivältä. Lentoliikenteen odotetaan vähenevän edelleen tulevien viikkojen aikana. Epidemian vaikutusten lieventämiseksi komissio ehdottaa, että voimassa olevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että lentoyhtiöt saavat tilapäisesti jättää käyttämättä sovittuja

lähtö- ja saapumisaikojaan (slotteja). Kun tilapäinen muutos tulee voimaan, lentoyhtiöt voivat mukauttaa kapasiteettiaan epidemian vuoksi vähenevään kysyntään.

Maata pitkin kulkevat toimitusketjut ovat kärsineet maarajoilla sovellettavista kielloista ja kuljettajien pääsyä tiettyihin jäsenvaltioihin koskevista rajoituksista. Tämä vaikuttaa kaikkiin tavaroihin, mutta erityisesti kriittisten materiaalien ja pilaantuvien tavaroiden toimituksiin. Suurin osa alan yrityksistä on pk-yrityksiä, joten vaikutukset ovat välittömiä ja vakavia.

Liikennemuodoista riippumatta komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan varmistaa taloudellinen jatkuvuus, turvata tavaravirrat, toimitusketjut ja välttämättömät matkat sekä taata sisämarkkinoiden toiminta ja liikenneturvallisuus.

3.3. MATKAILU

EU:n matkailualaan kohdistuu ennennäkemätön paine. Ala kärsii kansainvälisten matkailijoiden määrän huomattavasta vähenemisestä (esim. amerikkalaiset, eteläkorealaiset, japanilaiset ja kiinalaiset matkailijat ovat peruneet ja vähentäneet massiivisesti varauksiaan). Lisäksi siihen vaikuttaa EU:n sisäisen matkailun ja kotimaanmatkailun väheneminen, joka johtuu ennen kaikkea EU:n kansalaisten kasvavasta haluttomuudesta matkustaa sekä kansallisista ja/tai alueellisista ehkäisevistä turvallisuustoimenpiteistä. Matkailun ja liikematkojen yleinen väheneminen vaikuttaa erityisesti alalla toimiviin pk-yrityksiin. EU:n sisäisessä ja kotimaanmatkailussa (osuus kaikista matkailijoista 87 %) on ollut häiriöitä helmikuun lopulta alkaen, mikä pahentaa tilannetta. Tämä koskee erityisesti messuja ja kongresseja, sillä Euroopassa peruutetaan tai lykätään vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä yli 220 tapahtumaa. Myös muut matkailuun liittyvät alat, kuten ravintolapalvelut ja koulutus- ja kulttuurialat, kärsivät yhä enemmän koronavirusepidemiasta ja sen leviämisen hillitsemiseksi toteutettavista toimista.

Komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden, kansainvälisten viranomaisten ja EU:n keskeisten ammattijärjestöjen kanssa seurataksaan tilannetta ja koordinoidakseen tukitoimenpiteitä.

4. EU:N TALOUSARVION JA EUROOPAN INVESTOINTIPANKKIRYHMÄN VAROJEN KÄYTTÖÖNOTTO

4.1. MAKSUVALMIUSTOIMET: YRITYSTEN, ALOJEN JA ALUEIDEN TUKEMINEN

Jotta tilanteesta huomattavasti kärsimään joutuneita pk-yrityksiä voitaisiin auttaa välittömästi, **EU:n talousarviossa käytetään olemassa olevia välineitä näiden yritysten maksuvalmiuden tukemiseksi** ja kansallisen tason toimenpiteiden täydentämiseksi.

EU:n talousarviosta annetaan lähiviikkoina käyttöön miljardi euroa takuuna Euroopan investointirahastolle (EIR), jotta voidaan tukea noin 8 miljardin euron käyttöpääomarahoitusta ja auttaa vähintään 100 000:ta eurooppalaista pk-yritystä ja pientä midcap-yritystä.³

³ Tuen lähteet ja käyttö:

- 500 miljoonan euron ESIR-EU-takuu kohdennetaan COSME-lainatakauksiin – käytettävissä lähiviikkoina;
- 100 miljoonan euron ESIR-EU-takuu kohdennetaan pk-yritysten InnovFin-takauksiin – käytettävissä lähiviikkoina;
- 250 miljoonaa euroa on jo käytettävissä ESIR-rahaston infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa, ja määrä on tarkoitettu kohdentaa uudelleen tukemaan pk-yrityksille tarkoitettuja välineitä, mahdollisuuksien mukaan yhdessä EU:n kansallisten kehityspankkien ja -laitosten kanssa;

Tuki kanavoidaan investointeja tukevien EIR:n ohjelmien nykyisten välineiden kautta. Lainanannossa keskitytään sovellettavan lainsäädännön rajoissa käyttöpääomalainoihin, joiden maturiteetti on vähintään 12 kuukautta. Erityisesti on tarkoitus tukea COSME-ohjelman puitteissa (yritysten kilpailukykyä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskeva EU:n ohjelma) myönnettäviä lainatakauksia yhdessä Horisontti 2020 -ohjelmaan sisältyvien pk-yritysten InnovFiv-takausten kanssa, jotta pankit voivat tarjota väliaikaisrahoitusta mikroyrityksille, pk-yrityksille ja pienille midcap-yrityksille. Näitä välineitä vahvistetaan lähiviikkoina Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) kautta ohjattavalla 750 miljoonan euron määrällä. Lisäksi ESIR-rahasto tarjoaa erityistoimenpiteenä EIR:lle vielä 250 miljoonaa euroa nopeaan tukeen pk-yrityksille yhdessä EU:n kansallisten kehityspankkien ja -laitosten kanssa.

Samoista välineistä on lisäksi tarkoitus myöntää asianomaisille yrityksille luottovapaata lainojen takaisinmaksun lykkäämiseksi, jotta voidaan vähentää niiden talouteen kohdistuvia paineita. Jäsenvaltioita kannustetaan hyödyntämään täysimääräisesti rakennerahastojen puitteissa käytettävissä olevia rahoitusvälineitä, jotta ne voivat vastata rahoitustarpeisiin, sekä maksimoimaan rakennerahastojen käyttö tarvittaessa uusien rahoitusvälineiden kautta. Komissio on valmis avustamaan jäsenvaltioita näissä toimissa.

Komissio jatkaa tiivistä yhteistyötä EIP-ryhmän ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin kanssa ja kehottaa niitä ryhtymään välittömiin toimiin sellaisten alojen, tuotteiden ja välineiden asettamiseksi etusijalle, jotka tarjoaisivat tehokkainta ja vaikuttavinta tukea vaikeuksista kärsiville yrityksille. Lisäksi komissio pyytää näitä laitoksia koordinoimaan toimiaan tiiviisti muiden kumppaneiden kanssa, jotta ne voivat reagoida muuttuviin tapahtumiin.

-
- 150 miljoonaa euroa kohdennetaan uudelleen ESIR-rahaston pk-yrityksille pidemmän aikavälin erityistoimia tukevista välineistä lyhyemmän aikavälin toimiin, joilla saadaan aikaan tuloksia nopeammin.

TALOUDEN LIKVIDITEETIN YLLÄPITÄMINEN – PANKKISEKTORI

Pankkisektorilla on koronavirusepidemian seurausten kannalta keskeinen merkitys talouden likviditeetin ylläpitäjänä. Jos pankkien luotonanto supistuu vakavasti, taloudellinen toiminta hidastuu nopeasti, kun yrityksillä on vaikeuksia maksaa tavarantoimittajilleen ja työntekijöilleen. Pankkien vakavaraisuussuhdeluvut ovat viime vuosina parantuneet huomattavasti. Niillä on vähemmän velkaa ja ne tukeutuvat aiempaa vähemmän lyhytaikaiseen varainhankintaan, joka on usein heilahtelevaa.

Pankeilla on oltava riittävästi likviditeettiä, jotta ne voivat myöntää asiakkailleen luottoa. Komissio panee merkille EKP:n rahapoliittiset päätökset, joista ilmoitettiin 12. maaliskuuta 2020.

Pankkien on voitava käyttää tätä lisärahoitusta uusien luottojen myöntämiseen yrityksille ja kotitalouksille tarpeen mukaan. Komissio ottaa huomioon yhteisen valvontamekanismin ja Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) 12. maaliskuuta antamat lausunnot toimenpiteistä, joilla pyritään lieventämään koronavirusepidemiasta EU:n pankkisektorille aiheutuvia vaikutuksia. Se kehottaa toimivaltaisia viranomaisia koordinoimaan toimiaan ja antamaan tarkempia ohjeita siitä, miten EU:n sääntelykehyksen tarjoamaa joustoa voitaisiin hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla.

Jäsenvaltioiden hallitukset voivat tukea pankkeja EU:n sääntelykehyksen puitteissa myöntämällä niille tarvittaessa valtion takauksia, jos niillä on vaikeuksia likviditeetin saamisessa. Vaikka merkkejä pankkien likviditeetikriisistä ei toistaiseksi ole nähtävissä, tällainen tilanne voi syntyä joissakin pankeissa, jos kriisi syvenee huomattavasti. Tällaisessa tilanteessa nämä pankit eivät pystyisi pitämään yllä luotonantokykyään.

Tukea, jota jäsenvaltiot myöntävät pankeille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla koronavirusepidemian aiheuttamien välittömien vahinkojen korvaamiseksi (ks. tarkempi selvitys edellä), ei ole tarkoitettu rahoituslaitosten tai yhteisöjen elinkelpoisuuden, likviditeetin tai vakavaraisuuden säilyttämiseen tai palauttamiseen. Näin ollen tällaisen tuen ei katsota olevan poikkeuksellista julkista rahoitustukea.

4.2. TYÖLLISYYSVAIKUTUSTEN LIEVENTÄMINEN

Tarvitaan erityisiä toimenpiteitä, jotta voidaan lieventää yksittäisiin työntekijöihin ja kriisin vaikutuksista eniten kärsiviin aloihin kohdistuvia työllisyysvaikutuksia, jotka johtuvat tuotannon keskeytymisestä tai myynnin romahtamisesta. Työntekijöitä on mahdollisuuksien mukaan suojeltava työttömyydeltä ja ansionmenetyksiltä, sillä heidän ei pitäisi joutua epidemian uhreiksi. Lyhennettyä työaika koskevat järjestelyt ovat osoittautuneet toimivaksi ratkaisuksi useissa jäsenvaltioissa, sillä työaika väliaikaisesti lyhentämällä on voitu turvata työntekijöiden ansiotulojen jatkuminen. Tämän tyyppisiä järjestelyjä on otettu käyttöön jo 17 jäsenvaltiossa. Voisi olla hyödyllistä laajentaa niiden käyttö koko EU:hun. Kotitalouksien toimeentuloa voidaan tukea myös laajentamalla väliaikaisesti sairauslomakorvauksia tai mukauttamalla työttömyysetuusjärjestelyjä. Myös etätyön edistäminen voi lieventää epidemian vaikutuksia.

EU on valmis tukemaan jäsenvaltioita kaikin mahdollisin keinoin työntekijöihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi. EU auttaa jo nyt jäsenvaltioita työttömyyden torjunnassa esimerkiksi rakennerahastojen, kuten Euroopan sosiaalirahaston, ja jäljempänä esiteltävän, koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevan uuden investointialoitteen kautta.

Lisäksi komissio nopeuttaa eurooppalaista työttömyysvakuutusjärjestelmää koskevan lainsäädäntöehdotuksensa valmistelua. Ehdotuksen tarkoituksena on tukea työssä olevia ja suojella niitä, jotka ovat menettäneet työpaikkansa vakavien häiriöiden vuoksi. Lisäksi tavoitteena on vähentää jäsenvaltioiden julkiseen talouteen kohdistuvaa painetta ja vahvistaa näin Euroopan sosiaalista ulottuvuutta ja lisätä sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Järjestelmän avulla tuettaisiin erityisesti sellaisia kansallisia politiikkatoimia, joiden avulla pyritään turvaamaan työpaikkojen ja osaamisen ylläpitäminen esimerkiksi lyhennettyä työaika koskevien järjestelyjen avulla ja/tai helpottamaan työttömien siirtymistä uuteen työhön.

4.3. KORONAVIRUKSEN VAIKUTUSTEN LIEVENTÄMISTÄ KOSKEVA INVESTOINTIALOITE

Komissio on tänään esittänyt **koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevan investointialoitteen**, jonka kautta on tarkoitus ohjata 37 miljardia euroa koheesiopolitiikan määrärahoja koronavirusepidemian vaikutusten lieventämiseen. Aloite on määrä toteuttaa kokonaisuudessaan vuoden 2020 aikana poikkeuksellisten ja nopeutettujen menettelyjen avulla.

Tämän vuoksi komissio ehdottaa, että se luopuu tänä vuonna velvoitteestaan periä EU-mailta takaisin Euroopan rakenne- ja investointirahastoista suoritettua käyttämättä jääneet ennakkomaksut. Tämä määrä on 8 miljardia euroa EU:n talousarviosta, ja jäsenvaltiot voivat täydentää sillä 29 miljardin euron rakennerahastorahoitusta eri puolilla EU:ta. Tämä lisää investointien määrää vuonna 2020.

Lisäksi kriisin torjuntaan olisi osoitettava jopa 28 miljardia euroa niistä vielä kohdentamatta olevista rakennerahastovaroista, jotka sisältyvät kauden 2014–2020 kansallisiin määrärahoihin ja rahoitusosuuksiin. Näin jäsenvaltiot saisivat tarvitsemaansa rahoitusta.

Komissio perustaa korkeimman tason työryhmän, joka varmistaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, että toimia voidaan toteuttaa tältä pohjalta jo lähiviikkoina.

Ehdotuksen keskeinen sisältö on, että kaikki mahdolliset koronavirusepidemian torjuntaan 1. helmikuuta 2020 alkaen käytetyt menot voidaan hyväksyä rahoitettavaksi rakennerahastoista, niin että jäsenvaltiot voivat käyttää varat epidemian torjumiseksi mahdollisimman nopeasti. Lisäksi komissio ehdottaa, että ohjelmien välillä voitaisiin siirtää huomattavia määriä yksinkertaistettua menettelyä noudattaen. Näiden toimenpiteiden avulla jäsenvaltioiden pitäisi voida määritellä painopisteitä uudelleen ja ohjata tukea lähiviikkoina sinne, missä sitä eniten tarvitaan, ja erityisesti

- tukea terveydenhuoltojärjestelmiä esimerkiksi rahoittamalla terveydenhoitotarvikkeiden ja lääkkeiden sekä testaus- ja hoitolaitteiden hankintaa, taudin ehkäisyä, sähköisiä terveyspalveluja sekä suojavarusteiden ja lääkinnällisten laitteiden tarjontaa, jotta terveydenhuoltoalan työskentelyolosuhteita voidaan mukauttaa ja varmistaa, että terveydenhuoltopalvelut ovat haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien saatavilla;
- tarjota yrityksille likviditeettiä, jotta voidaan torjua koronaviruskriisin aiheuttamia lyhytaikaisia rahoitusmarkkinahäiriöitä, esimerkiksi tarjoamalla pk-yrityksille käyttöpääomaa kriisistä johtuvien menetysten korvaamiseksi, kiinnittäen erityistä huomiota niihin sektoreihin, joihin kriisi vaikuttaa erityisen voimakkaasti;
- myöntää väliaikaista tukea lyhennettyä työaikaa koskeville kansallisille järjestelyille, joiden avulla voidaan lieventää kriisin vaikutuksia, yhdessä uudelleen koulutusta ja uusien taitojen hankkimista koskevien toimenpiteiden kanssa.

Jos ohjelmiin katsotaan tarpeelliseksi tehdä muutoksia, komissio tekee tiiviisti yhteistyötä kansallisten ja alueellisten viranomaisten kanssa tähän liittyvien menettelyjen keventämiseksi ja nopeuttamiseksi, ottaen huomioon koronaviruskriisin vaikutukset jäsenvaltioiden hallinnollisiin valmiuksiin.

Jotta koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevasta investointialoitteesta saadaan mahdollisimman suuri hyöty, jäsenvaltioiden olisi voitava panna nämä toimenpiteet täytäntöön ripeästi, minkä lisäksi myös unionin lainsäätäjien on toimittava nopeasti. Näiden ennennäkemättömien olosuhteiden vuoksi komissio kehottaa neuvostoa ja Euroopan parlamenttia hyväksymään tämän komission ehdotuksen nopeassa tahdissa.

Samaan aikaan komissio kohdistaa huomionsa niihin jäsenvaltioihin, joihin kriisi on vaikuttanut eniten, jotta siellä voidaan valmistautua investointialoitteen täytäntöönpanoon. Komissio myös auttaa jäsenvaltioita käyttämään EU-ohjelmiin jo sisältyviä joustomahdollisuuksia parhaalla mahdollisella tavalla. Jäsenvaltioita kehoitetaan nimittämään kokeneita ministereitä ja virkamiehiä koordinoimaan tähän liittyviä toimia.

Lisäksi komissio ehdottaa, että aloitteen yhteydessä laajennetaan **EU:n sosiaalirahaston** soveltamisalaa sisällyttämällä siihen kansanterveyskriisi. Vuonna 2020 rahaa on käytettävissä enimmillään 800 miljoonaa euroa.

Myös **Euroopan globalisaatiorahastoa** voitaisiin käyttää irtisanottujen työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien tukemiseen. Vuonna 2020 rahaa on käytettävissä jopa 179 miljoonaa euroa.

5. VALTIONTUKI

Koska EU:n talousarvio on rajallinen, suurin osa koronaviruksen johdosta toteutettavista finanssipoliittisista toimista on rahoitettava jäsenvaltioiden kansallisista talousarvioista. EU:n valtiontukisääntöjen perusteella jäsenvaltiot voivat toteuttaa nopeita ja tuloksellisia toimia tukeakseen kansalaisia ja yrityksiä, erityisesti pk-yrityksiä, joilla on taloudellisia vaikeuksia koronavirusepidemian vuoksi. Samalla ne varmistavat, että valtiontukea saavat juuri ne yritykset, jotka sitä tarvitsevat, ja että vältetään haitallinen tukikilpailu, jossa vauraammat jäsenvaltiot myöntävät yrityksille tukea naapureitaan avokätisemmin, mikä heikentää sosiaalista yhteenkuuluvuutta EU:ssa.

Jäsenvaltiot voivat suunnitella laajoja tukitoimenpiteitä voimassa olevien valtiontukisääntöjen mukaisesti⁴:

- Ensinnäkin jäsenvaltiot voivat toteuttaa toimenpiteitä, jotka on tarkoitettu kaikkien yritysten hyväksi. Näitä ovat esimerkiksi palkkatuet sekä yritys- ja arvonlisäverojen tai sosiaaliturvamaksujen maksamisen keskeyttäminen. Nämä toimenpiteet lieventävät yritysten taloudellisia paineita välittömästi ja tehokkaasti. Ne jäävät myös valtiontukien valvonnan ulkopuolelle, joten jäsenvaltiot voivat toteuttaa ne välittömästi ilman komission hyväksyntää.
- Toiseksi jäsenvaltiot voivat myöntää taloudellista tukea suoraan kuluttajille esimerkiksi korvaamalla peruutettuja palveluja tai lippuja, jota asianomaiset toimijat eivät korvaa. Myös nämä toimenpiteet jäävät valtiontukien valvonnan ulkopuolelle, joten jäsenvaltiot voivat toteuttaa ne välittömästi ilman komission hyväksyntää.
- Kolmanneksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohtaan perustuvat EU:n valtiontukisäännöt mahdollistavat myös sen, että jäsenvaltiot voivat komission hyväksynnän saatuaan täyttää kiireelliset likviditeettitarpeet ja tukea yrityksiä, joita uhkaa konkurssi koronavirusepidemian vuoksi.
- Neljänneksi jäsenvaltiot voivat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla komission hyväksynnän saatuaan korvata yrityksille vahingot, jotka johtuvat poikkeuksellisista olosuhteista, kuten koronavirusepidemiasta. Tämä tarkoittaa muun muassa toimenpiteitä, joiden nojalla maksetaan korvauksia yrityksille niillä sektoreilla, joilla kriisin vaikutukset ovat erityisen voimakkaat (esim. liikenne, matkailu ja majoitus), ja tapahtumajärjestäjille, jotka ovat joutuneet perumaan tapahtumia epidemian vuoksi.
- Viidenneksi voidaan lisäksi toteuttaa erilaisia toimenpiteitä mm. vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen⁵ ja yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen⁶ nojalla. Myös nämä toimenpiteet voidaan toteuttaa jäsenvaltioissa välittömästi ilman komission hyväksyntää.

Italiassa koronavirusepidemian vaikutukset ovat nyt sen luonteiset ja niin laajat, että edellytykset SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan soveltamiselle täyttyvät. Näin ollen komissio voi hyväksyä uusia kansallisia tukitoimenpiteitä jäsenvaltion talouteen kohdistuvien vakavien häiriöiden korjaamiseksi, koska se katsoo, että Italiassa on tällainen häiriö. Komissio on tehnyt tämän päätelmän useiden eri indikaattoreiden perusteella.

⁴ Tarkempia tietoja erityyppisistä rahoitusvälineistä on liitteessä 3.

⁵ Vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (asetus (EU) N:o 1407/2013, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen) mukaan kolmen vuoden aikana myönnettyä enintään 200 000 euron tukea ei katsota valtiontueksi. Maanteiden tavaraliikenteen osalta sallittu määrä on enintään 100 000 euroa kolmen vuoden aikana.

Maatalouden osalta sallittu määrä on 25 000 euroa ja kalastuksen osalta 30 000 euroa.

⁶ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014.

Niihin kuuluvat muun muassa odotettu BKT:n supistuminen, määrätty tiukat julkiset toimenpiteet, kuten tapahtumien kieltäminen, koulujen sulkeminen, liikkumisrajoitukset, julkiseen terveydenhuoltoon kohdistuvat paineet sekä lentojen peruuttaminen ja muiden maiden asettamat matkustusrajoitukset.

Komissio arvioi 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan soveltamisedellytyksiä muiden jäsenvaltioiden osalta vastaavalla tavalla, ottaen huomioon koronavirusepidemian vaikutukset niiden talouteen. Tilanne elää ja muuttuu. Komissio seuraa tilannetta jatkuvasti koko EU:n alueella tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Komissio myös valmistelee erityistä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohtaan perustuvaa sääntelykehystä, joka hyväksytään tarpeen vaatiessa. Näin tehtiin eräässä poikkeuksellisessa tapauksessa vuoden 2008 finanssikriisin yhteydessä, kun komissio hyväksyi vuonna 2009 ns. tilapäiset puitteet⁷.

Komissio on ottanut käyttöön kaikki tarvittavat menettelylliset helpotukset voidakseen antaa hyväksyntänsä nopeasti. Tarvittaessa päätös voidaan tehdä muutaman päivän kuluessa siitä, kun jäsenvaltiolta on saatu täydellinen valtiontuki-ilmoitus. Komissio on ottanut tätä tarkoitusta varten käyttöön erillisen sähköpostiosoitteen ja puhelinnumeron, joihin jäsenvaltiot voivat osoittaa tiedustelunsa. Jäsenvaltioiden toimien nopeuttamiseksi komissio on valmis toimittamaan mallit, jotka perustuvat aiempiin päätöksiin jäljempänä esitetyistä mahdollisuuksista myöntää tukea yrityksille voimassa olevien EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesti.

6. EU:N FINANSSIPOLIITTISEN KEHYKSEN JOUSTAVUUDEN HYÖDYNTÄMINEN TÄYDESSÄ LAAJUUDESSAAN

Virusepidemian välittömien kielteisten sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi olisi toteutettava kohdennettuja finanssipoliittisia tukitoimenpiteitä 5 jaksossa esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa tuen myöntämistä muun muassa sellaisilla aloilla ja alueilla toimiville yrityksille, joilla tuotanto tai myynti on vaarassa keskeytyä ja joihin likviditeettitilanteen kiristyminen sen vuoksi vaikuttaa – näitä ovat erityisesti pk-yritykset. Toimia voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- verotoimenpiteet sellaisilla alueilla ja aloilla toimivien yritysten hyväksi, joilla vaikutukset ovat erityisen voimakkaat (esim. yritys- ja arvonlisäverojen sekä sosiaaliturvamaksujen maksamisen lykkääminen; valtion suorittamien maksujen aikaistaminen; verohelpotukset; suora rahoitustuki.)
- pankeille myönnettävät vakuudet, jotta voidaan auttaa yrityksiä saamaan käyttöpääomaa ja vientitakuita; tarvittaessa voidaan toteuttaa lisäksi valvontatoimia.

Nämä finanssipoliittiset toimenpiteet, samoin kuin toimenpiteet työntekijöiden suojaamiseksi ansionmenetyksiltä, on toteutettava kiireellisesti, jotta voidaan tukea taloudellista toimintaa. Toimenpiteiden avulla olisi pyrittävä lieventämään talouden taantumaa. Huolellisesti koordinoitujen julkisen talouden toimenpiteiden avulla olisi pyrittävä torjumaan luottamuksen heikkenemistä ja sen vaikutusta kysyntään. Toteuttamalla määrätietoisia toimia nyt voidaan maksimoida niiden vaikutus tilanteen myöhempään kehitykseen.

⁷ Tilapäiset yhteisön puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä, alkuperäinen toisinto EUVL C 16, 22.1.2009, s. 1.

Komissio ehdottaa neuvostolle kaikkien EU:n finanssipoliittiseen kehykseen jo sisältyvien joustomahdollisuuksien soveltamista, jotta jäsenvaltioita voidaan auttaa koronavirusepidemian hillitsemisessä ja sen vaikutusten lieventämisessä.

- Komissio ehdottaa neuvostolle, että arvioitaessa EU:n finanssipoliittisten sääntöjen noudattamista jätetään huomioimatta sellaisten kertaluonteisten finanssipoliittisten toimenpiteiden talousarviovaikutus, jotka on toteutettu koronavirusepidemian taloudellisten vaikutusten tasapainottamiseksi. Vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa voidaan hyväksyä kohdennettuja poikkeuksellisia menoja. Kertaluonteisiksi talousarviomenoiksi voidaan katsoa kiireelliset tukitoimenpiteet, joita tarvitaan i) pandemian rajoittamiseksi ja hoitamiseksi, ii) yritysten ja talouden sektoreiden likviditeetin turvaamiseksi, sekä iii) työpaikkojen ja työntekijöiden toimeentulon turvaamiseksi.
- Komissio katsoo, että nykyiseen tilanteeseen voidaan soveltaa joustavuutta, jotta voidaan ottaa huomioon ”epätavalliset tapahtumat, joihin hallitus ei voi vaikuttaa”. Kun epätavallinen tapahtuma, johon hallitus ei voi vaikuttaa, aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia jäsenvaltion julkisen talouden rahoitusasemaan, jäsenvaltio voi vakaus- ja kasvusopimuksen nojalla tilapäisesti poiketa vaaditusta julkisen talouden sopeutuksesta. Tätä lauseketta voidaan siten soveltaa myös koronavirusepidemian hillitsemiseksi tarvittaviin poikkeuksellisiin menoihin. Lauseketta voidaan soveltaa erityisesti terveydenhuoltomenoihin ja yrityksille ja työntekijöille kohdennettuihin tukitoimiin, edellyttäen että ne ovat luonteeltaan tilapäisiä ja liittyvät epidemiaan. Komissio noudattaa tätä toimintatapaa esittäessään neuvostolle ehdotuksia ja suosituksia.
- Komissio ehdottaa neuvostolle, että unionin toimielimet mukauttavat jäsenvaltioilta EU:n finanssipoliittisten sääntöjen nojalla vaadittavaa julkisen talouden sopeutusta. Näin voitaisiin ottaa huomioon niiden maakohtaiset tilanteet, jos kasvu on negatiivista tai talouden toimeliaisuus vähenee huomattavasti.
- Komissio on valmis ehdottamaan neuvostolle, että unionin toimielimet soveltavat yleistä poikkeuslauseketta, jotta voidaan ottaa käyttöön yleisempi finanssipoliittinen tuki. Tällä lausekkeella keskeytettäisiin – yhteistyössä neuvoston kanssa – neuvoston suosittelema julkisen talouden sopeuttaminen, jos euroalueen tai koko EU:n talous joutuu vakavaan taantumaan.

7. PÄÄTELMÄT

Koronavirusepidemian sosioekonomisten vaikutusten hillitseminen edellyttää EU:n päätöksentekijöiltä määrätietoisia toimia, jotka on toteutettava hyvissä ajoin ja koordinoitusti. Tätä varten on olennaisen tärkeää toteuttaa ripeästi tässä tiedonannossa esitetyt toimet. Komissio seuraa tiiviisti tilanteen kehittymistä. Komissio on valmis esittämään kaikki tarvittavat lisäaloitteet.

Tänään ilmoitetut toimenpiteet on laadittu nykytilanteen perusteella.

On kuitenkin tiedostettava, että tilanne muuttuu päivittäin. Ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että talousnäkymät heikkenevät edelleen.

Unionilla on jo viime finanssikriisin ajoista ollut käytössään vahvat välineet, joiden avulla voidaan tukea jäsenvaltioita ja varmistaa rahoitusmarkkinoiden vakaus. Menneiden vuosien kokemuksista on otettu opiksi, ja olemme nyt valmiit hyödyntämään kaikkia käytettävissä olevia välineitä. Unionin olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimet, jotta koronavirusepidemian ja sen hillitsemiseksi toteutettavien rajoittavien toimenpiteiden vaikutukset kansalaisiin, yrityksiin ja jäsenvaltioiden talouksiin voidaan pitää mahdollisimman pieninä. Tässä tiedonannossa ilmoitettujen koordinoitujen ja vahvojen unionin toimenpiteiden lisäksi käytettävissä on kansallisia toimenpiteitä. Meidän on toimittava yhdessä, hyödyntäen EU:n välineitä parhaalla mahdollisella tavalla solidaarisuuden hengessä.